

DELEGATURA UOKiK W KATOWICACH

Katowice, dnia 31. 12. 2007r.

RKT – 61 – 20/07/AD

DECYZJA Nr RKT - 73 /2007

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939),

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Centrum Developer Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, ul. Plonów 21, 41 - 200 Sosnowiec:

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się** za niezgodną z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **naruszającą zbiorowe interesy konsumentów praktykę polegającą na** stosowaniu w zawieranych z konsumentami umowach rezerwacyjnych następującego postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.): *„Inwestor nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek nie wykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań wynikających z Rezerwacji, jeśli jest ono następstwem zdarzeń pozostających poza jej kontrolą, w tym w szczególności, choć nie wyłącznie: aktów, decyzji lub weta instytucji rządowych lub samorządowych (...)*” **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

II. Na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000r., Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **umarza się** wszczęte z urzędu postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem podejmowania przez Centrum Developer Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością niezgodnej z art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów naruszającej zbiorowe interesy konsumentów praktyki polegającej na stosowaniu w zawieranych z konsumentami umowach rezerwacyjnych następującego postanowienia wzorca umowy, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.): *„Strony ustalają, że wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy rozstrzygane będą przez Sąd Powszechny właściwy dla siedziby Wykonawcy” jako bezprzedmiotowe.*

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nakłada się na Centrum Developer Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością karę pieniężną w wysokości 1 600 zł (słownie: jednego tysiąca sześciuset złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się Centrum Developer Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 60 zł (słownie: sześćdziesięciu złotych).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej także Prezesem Urzędu) przeprowadzono postępowanie wyjaśniające o sygnaturze akt RKT-405-15/07/AD. W toku przedmiotowego postępowania, a także w ramach czynności podejmowanych pod sygnaturą akt RKT-62-12/07/AD uzyskano informację, że stroną umów rezerwacyjnych jest Centrum Developer Sp. z o.o. (zwana dalej także spółką lub przedsiębiorcą). W związku z tym, że zgromadzone umowy rezerwacyjne obejmowały postanowienia wymienione w sentencji niniejszej decyzji, co do których zachodziło podejrzenie, że posługiwanie się nimi może stanowić praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, Postanowieniem nr 1 z dnia 13. 07. 2007r. (dowód: karta nr 1) wszczęto z urzędu niniejsze postępowanie. W poczet dowodów zaliczono dokumenty rejestrowe (dowód: karty nr 7 – 13, 36 - 43), pisma Centrum Developer Sp. z o.o. Sp. k. z 31. 01. 2007r., 27. 02. 2007r., 05. 07. 2007r., 06. 07. 2007r. (dowód: karty na 6, 14, 28 – 29) i pismo CD Sp. z o.o. w organizacji Sp. k. z dnia 24. 04. 2007r. (dowód: karty nr 23 – 24), wzory oraz umowy rezerwacji domu (dowód: karty nr 15 – 20, 25 - 26, 30 – 35), pisma Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w tym wezwanie do zmiany niewłaściwych regulacji z dnia 12. 04. 2007r. (dowód: karty nr 5, 13, 21 – 22, 27).

W toku niniejszego postępowania spółka ustosunkowała się do postawionych jej zarzutów w piśmie z dnia 23. 07. 2007r. (dowód: karty nr 44 - 45), a także przesłała umowy rezerwacji domu faktycznie zawarte z konsumentami (dowód: karty nr 46 – 54, 57 - 59). Pismem z dnia 03. 12. 2007r. zawiadomiono o zakończeniu zbierania materiału dowodowego (dowód: karta nr 72). W wyznaczonym terminie spółka nie skorzystała z możliwości zapoznania się ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Centrum Developer Sp. z o.o. działa na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000098240 (dowód: karty nr 36 – 38). W ramach prowadzonej działalności od marca 2007r. spółka zawiera z konsumentami umowy rezerwacyjne dotyczące nieruchomości budowanych przez Centrum Developer Sp. z o.o. Spółkę Komandytową (dowód: karty nr 28, 30 - 31). Wcześniej stroną umów rezerwacyjnych była spółka Centrum Developer Sp. z o.o. Sp. k., która obecnie zajmuje się działalnością wykonawczą, budowami.

Jak wyjaśniła ostatnia z wymienionych spółek w Sosnowcu działają trzy spółki współpracujące ze sobą, tj.:

- Centrum Developer Sp. z o.o.,
- Centrum Developer Sp. z o.o. Sp. k. oraz
- CD Sp. z o.o. Sp. k.

Na przestrzeni pierwszego półrocza 2007r. kształtowała się koncepcja współpracy ww. podmiotów i podziału obowiązków w ramach prowadzonych inwestycji (dowód: karty nr 28 – 29). Stąd w trakcie prowadzenia z Urzędem korespondencji pojawiały się różne pomioty. Stąd też na początkowym etapie umowy rezerwacyjne były zawierane przez inny podmiot niż obecnie.

Przy zawieraniu z konsumentami umów jest wykorzystywany wzór umowy rezerwacji domu, który obejmuje jednocześnie Regulamin rezerwacji domu (dowód: karty nr 25-26, zwany dalej także regulaminem). Prezes Urzędu zgromadził też umowy faktycznie zawarte z konsumentami (dowód: karty nr 30 – 35, 46 – 54), które obejmowały następujące regulacje:

- *„Inwestor nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek nie wykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań wynikających z Rezerwacji, jeśli jest ono następstwem zdarzeń pozostających poza jej kontrolą, w tym w szczególności, choć nie wyłącznie: aktów, decyzji lub weta instytucji rządowych lub samorządowych innych przejawów siły wyższej”*,
- *„Strony ustalają, że wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy rozstrzygane będą przez Sąd Powszechny właściwy według przepisów kodeksu postępowania cywilnego”*.

W piśmie z dnia 27. 07. 2007r. (dowód: karta nr 56) przekazano informację, iż wzór umowy z regulaminem wprowadzono w życie z dniem 24. 04. 2007r. Umowy faktycznie zawarte z konsumentami wskazują jednak na okoliczność, że od marca 2007r. są zawierane umowy obejmujące powyższe unormowania (dowód: karty nr 30 – 31).

Umowy sprzed marca 2007r., które były zawarte przez Centrum Developer Sp. z o.o. Sp. k. i zawierały one następujące postanowienia:

- *„Wykonawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek nie wykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań wynikających z Rezerwacji, jeśli jest ono następstwem zdarzeń pozostających poza jej kontrolą, w tym w szczególności, choć nie wyłącznie: aktów, decyzji lub weta instytucji rządowych lub samorządowych innych przejawów siły wyższej”*,
- *„Strony ustalają, że wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy rozstrzygane będą przez Sąd Powszechny właściwy dla siedziby Wykonawcy”* (dowód: karty nr 15 – 20).

Dnia 12. 04. 2007r. wystosowano do Centrum Developer Sp. z o.o. Sp. k. (dowód: karty nr 21 – 22) wezwanie do zaniechania stosowania ww. klauzul. Odpowiedź przesłała CD Sp. z o.o. w organizacji Sp. k. (dowód: karty nr 23 – 24). W niniejszym piśmie wskazano, że stawiany przez Urząd zarzut dotyczący pierwszej ze spornych klauzul jest nieuzasadniony. Nie można bowiem w opinii ww. spółki zgodzić się z twierdzeniem, że przedsiębiorca ogranicza odpowiedzialność w bezprawny sposób, gdy zastrzega, że nie odpowiada za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy, gdy wynika to z aktów, decyzji lub weta instytucji rządowych lub samorządowych, a więc zawsze wtedy gdy spółka nie uzyska wymaganej prawem decyzji zezwalającej na budowę. W kwestionowanym zapisie zawarto bowiem zastrzeżenie, że chodzi o sytuacje, zdarzenia pozostające poza kontrolą przedsiębiorcy. Za zawinione na pewno nie można w opinii autora pisma uznać uchybień, jakich mogłaby dopuścić się spółka przy uzyskiwaniu stosownych zezwoleń czy zgód związanych z procesem budowlanym. Zgodnie ze stosowanym postanowieniem odpowiedzialność w takich okolicznościach doznawałaby ograniczeń tylko wówczas, gdyby pomimo dołożenia należytej staranności decyzje te uniemożliwiłyby spełnienie świadczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego. Poza tym stosowany zapis stanowi przełożenie normy z art. 471 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm, zwanej dalej także

Kc). Celem usunięcia wątpliwości złożono deklarację, że sporny zapis otrzyma następujące brzmienie: „Wykonawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań wynikających z Rezerwacji, jeżeli są one następstwem zdarzeń, za które nie ponosi on winy, w tym w szczególności, choć nie wyłącznie: aktów, decyzji lub weta instytucji rządowych lub samorządowych (...)”. W odniesieniu do drugiego z zarzutów przyjęto argumentację Urzędu za słuszną i zadeklarowano, że niewłaściwą regulację zastąpi się postanowieniem mówiącym o właściwości sądu wyznaczonego wedle miejsca zamieszkania lub siedziby pozwanego (dowód: karta nr 23). W załączeniu przesłano wzór umowy rezerwacji domu wraz z regulaminem rezerwacji domu (dowód: karty nr 25-26), który w punkcie IV 1 zawierał następującą regulację: „Inwestor nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań wynikających z Rezerwacji, jeżeli są one następstwem zdarzeń, za które nie ponosi on winy, w tym w szczególności, choć nie wyłącznie: aktów, decyzji lub weta instytucji rządowych lub samorządowych innych przejawów siły wyższej”. Zarówno inwestor, jak i wykonawca, to określenia przedsiębiorcy, co w badanym zakresie nie ma znaczenia dla oceny regulacji. W punkcie VI 2 zawarto regulację o treści: „Strony ustalają, że wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy rozstrzygane będą przez Sąd Powszechny właściwy według przepisów kodeksu postępowania cywilnego”. We wzorze tym jako stroną umowy określono Centrum Developer Sp. z o.o., a więc stroną niniejszego postępowania.

Po wszczęciu niniejszego postępowania Centrum Developer Sp. z o.o. ustosunkowała się do postawionych jej zarzutów w piśmie z dnia 23. 07. 2007r. (dowód: karty nr 44 – 45) Wskazała ona, że zarzut dotyczący zapisu punktu IV 1 regulaminu jest nieuzasadniony, gdyż klauzula ta dotyczy wyłącznie okoliczności pozostających poza kontrolą spółki, wobec czego nie narusza ona interesów konsumentów. Kwestionowany zapis obejmuje swą regulacją jedynie zdarzenia, za istnienie których nie można spółce przypisać winy. Do okoliczności wyłączających odpowiedzialność nie można zaliczyć uchybień, jakich mogłaby dopuścić się spółka przy uzyskiwaniu stosownych zezwoleń czy zgód związanych z procesem budowlanym. W opinii spółki na mocy stosowanego przez nią zapisu odpowiedzialność mogłaby zostać wyłączona tylko wówczas, gdyby mimo dołożenia należytej staranności akty, decyzje lub weta uniemożliwiały spełnienie świadczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego. Ponownie wskazano, że stosowana przez przedsiębiorcę regulacja jest przełożeniem normy art. 471 Kc, a ponadto cytowany zapis znajduje się w części zatytułowanej „Siła wyższa”. Przedsiębiorca zwrócił uwagę, iż tzw. rezerwacje, zwane też umowami rezerwacyjnymi, w świetle przepisów jak i doktryny, nie są traktowane jako źródła tworzące określone zobowiązanie o charakterze prawnym. Rezerwacja jest traktowana jako jednostronne oświadczenie woli, w którym klient wyraża wolę zawarcia w niej określonej umowy przedwstępnej lub finalnej kupna nieruchomości.

Jeśli chodzi o zarzut dotyczący nieprawidłowego określenia właściwości sądu przedsiębiorca wskazał, że aprobując stanowisko Urzędu dokonano zmiany w stosowanym wzorcu. W wyniku tego w obecnie obowiązującym wzorcu widnieje zapis mówiący o tym, że spory mają być rozstrzygane przed sądem właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedziby pozwanego. Spółka oświadczyła, że nie stosowała w umowach z konsumentami regulacji, zgodnie z którą ewentualne spory miałyby być rozstrzygane przed sądem wyznaczonym wedle miejsca siedziby przedsiębiorcy. W prawdzie istniał projekt wzorca zawierający taki zapis, ale w związku z wystąpieniem Urzędu do zmiany zapisu tej treści, nigdy nie został on faktycznie wprowadzony w życie.

W 2006r. spółka osiągnęła przychód w wysokości 161 360, 04 zł (słownie: sto sześćdziesiąt jeden tysięcy trzysta sześćdziesiąt złotych cztery grosze). W roku tym spółka poniosła stratę (dowód: karta nr 45).

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

I.

Stosownie do art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu jest prowadzona w interesie publicznym. Działania oparte na przepisach niniejszej ustawy są zatem podejmowane w interesie publicznym, w celu ochrony interesów zbiorowości, a nie wprost poszczególnych uczestników rynku. Naruszenie interesu publicznego stanowi bezwzględny warunek do uznania kompetencji Prezesa Urzędu do rozstrzygnięcia określonej sprawy. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy oceniane działania godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku i poprzez to powodują zaburzenia w jego prawidłowym funkcjonowaniu. Uwzględniając charakter praktyki opisanej w tym punkcie niniejszej decyzji należało stwierdzić, że w rozważanej sprawie przesłanka naruszenia interesu publicznoprawnego sformułowana w art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona. Badana praktyka przedsiębiorcy, którą opisano szczegółowo poniżej, godzi w interesy nie tylko poszczególnych osób, ale przede wszystkim w interesy ogółu konsumentów, całej ich zbiorowości. Niekorzystne skutki prowadzonych przez przedsiębiorcę działań mają wpływ na szeroką grupę konsumentów, którzy zawarli z nim umowy rezerwacyjne. Stanowią one zagrożenie także dla wszystkich tych konsumentów, którzy potencjalnie mogą stać się kontrahentami przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone niniejsze postępowanie. Jego zachowania oddziałują lub mogą oddziaływać na nieoznaczoną grupę osób, której skład ulega zmianom. Potencjalnie każdy może bowiem zawrzeć umowę o rezerwację domu, co naraża szeroką rzeszę podmiotów na niekorzystne konsekwencje wymierzonej przeciwko nim praktyki. Dodać należy, że zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustawa ta reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, jeżeli praktyki te wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Dla stwierdzenia, że dana praktyka godzi w zbiorowe interesy konsumentów wystarczające jest więc wykazanie, że potencjalnie istniało zagrożenie naruszenia interesów w skutek np. zastosowania określonego postanowienia w umowach z konsumentami w przypadku zaistnienia określonych okoliczności. W świetle powyższego należało stwierdzić, że w rozważanym przypadku została spełniona wstępna przesłanka rozstrzygająca o kompetencji Prezesa Urzędu do prowadzenia działań w niniejszej sprawie.

Do umów o rezerwację domu stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Przy ocenie ich zapisów uwzględnia się także postanowienia uznane za niedozwolone przez sądy, zasadniczo przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej także SOKiK), a następnie wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (zwanego dalej także rejestrem). Zachowania przedsiębiorców sprzeczne z regulacjami Kodeksu cywilnego oraz polegające na stosowaniu klauzul abuzywnych, a zatem bezprawne, jeśli godzą w zbiorowe interesy konsumentów mogą zostać uznane za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, o jakich mowa w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Dla stwierdzenia naruszenia przywołanego powyżej przepisu prawa muszą kumulatywnie zostać spełnione następujące przesłanki:

- określone zachowanie przedsiębiorcy musi być bezprawne,
- zachowanie to musi godzić w zbiorowe interesy konsumentów.

Zachowanie należy ocenić jako bezprawne, gdy przedsiębiorca podejmuje działania sprzeczne z ustawą lub nie wykonuje obowiązków, które na nim ciążyą. Przykład takiego zachowania

stanowi posługiwanie się w obrocie konsumenckim postanowieniami umownymi uznanymi za niedozwolone i wpisanymi do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru. Druga z przesłanek jest spełniona, gdy dane działanie lub zaniechanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów, jako zbiorowości. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni interesy ogółu konsumentów, interesy nieograniczonej liczby podmiotów, których nie da się zidentyfikować, interesy konsumentów, jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym.

W ramach niniejszego postępowania postawiono przedsiębiorcy zarzut posługiwania się w umowach rezerwacyjnych zawieranych z konsumentami postanowieniem, na mocy którego wyłączono odpowiedzialność przedsiębiorcy „(...) *za jakiegokolwiek nie wykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań wynikających z Rezerwacji, jeśli jest ono następstwem zdarzeń pozostających poza jej kontrolą, w tym w szczególności, choć nie wyłącznie: aktów, decyzji lub weta instytucji rządowych lub samorządowych (...)*”.

Regulacja ta została zamieszczona w części zatytułowanej „Siła wyższa”. Przedsiębiorca wskazywał, że wszystkie okoliczności wymienione w kwestionowanym zapisie mogą uzasadniać wyłączenie jego odpowiedzialności jedynie wówczas, gdy wynikają one z siły wyższej. Redakcja spornej regulacji pozwala jednak na interpretację, zgodnie z którą wszelkie niekorzystne wyroki lub decyzje, a więc orzeczenia właściwych instytucji, które uniemożliwiają prowadzenie budowy, będą uzasadniały wyłączenie odpowiedzialności przedsiębiorcy. Z treści analizowanego postanowienia wynika, że za okoliczności pozostające poza kontrolą przedsiębiorcy należy uznawać w szczególności orzeczenia właściwych instytucji. Zważyć trzeba, że okoliczności te nie mogą być uznane bezwarunkowo, jako przejawy siły wyższej. Na taką jednak interpretację pozwala redakcja spornej klauzuli. Powyższe stwarza zagrożenie, że może ona zostać wykorzystana do ograniczenia odpowiedzialności przy rozważaniu stosunków wynikających z konkretnych umów.

W tym miejscu należy odnieść się do wyrażonego przez przedsiębiorcę stanowiska, zgodnie z którym umowa rezerwacyjna nie stanowi jakiegokolwiek źródła prawa tworzącego określone zobowiązanie o charakterze prawnym, że rezerwacja jest traktowana jako jednostronne oświadczenie klienta, w którym wyraża on wolę zawarcia w przyszłości wskazanej umowy. W kontekście badanej sprawy stanowiska takiego nie można uznać za słuszne, nawet przy uwzględnieniu zastrzeżenia zawartego w regulaminie, zgodnie z którym, rezerwacja, to „*wyrażona przez Kupującego, wiążąca go intencja zawarcia umowy z Inwestorem, której celem ma być wykonanie domu na osiedlu. Nie należy jej traktować jako umowy, umowy przedwstępnej, czy jakiegokolwiek zobowiązania, wiążącego wykonawcę. Realizacja poszczególnych zamierzeń inwestycyjnych Inwestora uwzględniać będzie kolejność dokonywanych przez Kupujących rezerwacji*”. Zawarcie powyższych zastrzeżeń nie zmienia istoty dokonywanych czynności, gdyż każdy stosunek prawny regulują również przepisy powszechnie obowiązujące. Stosownie do art. 56 Kc czynność prawna wywołuje skutki nie tylko w niej wyrażone, lecz również te, które wynikają z ustawy. Z całokształtu regulacji zawartych w badanych dokumentach podpisywanych przez konsumentów oraz przedsiębiorcę wynika, że nie są to jednostronne oświadczenia woli konsumentów do zawarcia w przyszłości umów. Są to natomiast umowy, w których konsumenci wyrażają wolę zawarcia w przyszłości umowy o wybudowanie domu na konkretnych warunkach. Na podstawie tych umów są oni zobowiązani do wpłacenia zaliczki. W sytuacji, gdy zaliczka nie zostaje wpłacona, „*rezerwacja zostaje automatycznie rozwiązana*”. W przypadku niedopełnienia obowiązku wniesienia na rzecz spółki stosownej opłaty tytułem zaliczki umowa zostaje więc rozwiązana. W regulaminie określono również zasady zwrotu zaliczki w przypadku rozwiązania rezerwacji, jak i ogólnie warunki przyszłej umowy deweloperskiej. Część z nich odnosi się do obowiązków konsumentów, jak np. wysokości i terminy płatności, ale część określa

obowiązki dewelopera, np. termin oddania budynku i termin zakończenia budowy osiedla. Również lektura kwestionowanego postanowienia wskazuje na fakt, że mamy do czynienia z umowami, z których także dla przedsiębiorcy wynikają określone zobowiązania. W przeciwnym razie spółka nie zwalniałaby się z odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązań wynikających z rezerwacji, natomiast w punkcie VI 2 nie zastrzegano, że strony ustalają, iż „wszelkie spory wynikające z niniejszej umowy rozstrzygane będą przez Sąd Powszechny właściwy według przepisów kodeksu postępowania cywilnego”. W tych okolicznościach sprawy należało stwierdzić, że badany wzorzec obejmujący regulamin rezerwacji jest wzorcem umowy, a przedłożone dokumenty podpisane przez konsumentów i spółkę, to umowy. W tym stanie rzeczy do wskazanej w punkcie I niniejszej decyzji regulacji stosuje się przepisy art. 385¹ Kc i n. dotyczące wzorców umownych i ich postanowień. Zgodnie z art. 385¹ § 1 Kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny, co jednak nie ma miejsca w niniejszym przypadku. Oceniana klauzula narusza powyższy przepis. Ograniczając odpowiedzialność przedsiębiorcy w sposób niezgodny z art. 471 Kc, niekorzystnie kształtuje zakres uprawnień konsumentów do dochodzenia ewentualnego odszkodowania. Badana klauzula narusza więc również art. 385³ pkt 2 Kc, na mocy którego za niedozwolone uznaje się te postanowienia, które wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania. Oceny takiej należało dokonać mając na względzie treść następujących klauzul wpisanych do rejestru:

- „*W razie niewykonania umowy przez Sprzedającego i rezygnacji z umowy przez Kupującego zwróci on wpłacone kwoty w całości Kupującemu po znalezieniu nowego nabywcy, lecz nie później niż z końcem inwestycji. Przez niewykonanie umowy przez Sprzedającego strony rozumieją rażąco niezgodne z projektem lub wadliwe wykonawstwo – przedłużenie czasu trwania umowy o więcej niż 90 dni. Termin realizacji może być przesunięty w przypadku, gdy mimo dołożenia należytej staranności przez Sprzedającego wystąpiły przyczyny niezależne od Sprzedającego takie jak: - warunki pogodowe uniemożliwiające prowadzenie robót odnotowane w dzienniku budowy, - powódź, kataklizm, - zmiana przepisów prawa itp., - opóźnienie w uzgodnieniach formalno-prawnych z Urzędami i Instytucjami wynikającymi z przekroczenia terminów podanych w KPA*”, która na mocy wyroku SOKiK z dnia 10 października 2004r. (sygn. akt XVII AmC 47/03) została wpisana do rejestru pod numerem 230;

- „*Opóźnienie wywołane decyzjami administracyjnymi lub ich brakiem, w wyniku zmiany przepisów oraz innych niezależnych od sprzedawcy przeszkód spowodują odpowiednie przesunięcie terminów rozpoczęcia budowy i oddania przedmiotu budowy kupującemu*”, która na mocy wyroku SOKiK z dnia 18 maja 2005r. (sygn. akt XVII AmC 86/03) została wpisana do rejestru pod numerem 882,

- „*Nieprzewidziane przez Sprzedającego okoliczności, za które Sprzedający nie ponosi odpowiedzialności, w szczególności spowodowane przedłużającą się procedurą administracyjną zmierzającą do uzyskania decyzji administracyjnych oraz wymaganych na tych decyzjach klauzul będą skutkowałe przesunięciem terminu wybudowania budynku i lokalu oraz wydania lokalu Kupującemu o okres niezbędny do zakończenia budowy nie krótszy o czas trwania budowy*”, która na mocy wyroku SOKiK z dnia 16 kwietnia 2007r. (sygn. akt XVII AmC 43/06) została wpisana do rejestru pod numerem 1203 oraz

- „*Ponadto stawiający oświadcza, że wyżej określony termin może ulec przesunięciu z przyczyn niezależnych od strony zobowiązanej do sprzedaży a mogących wynikać m. in.*

z całą się procedurą administracyjną zmierzającą do uzyskania decyzji administracyjnych oraz wymaganych na tych decyzjach klauzul nie sprzyjających warunków atmosferycznych i itp. - na co strona zobowiązana do kupna wyraża zgodę", która na mocy wyroku SOKiK z dnia 30 kwietnia 2007r. (sygn. akt XVII AmC 66/06) została wpisana do rejestru pod numerem 1252. Na mocy wszystkich ww. klauzul ograniczono lub wyłączono odpowiedzialność przedsiębiorców za niewykonanie zobowiązań wynikających z umowy zgodnie z ich treścią ustaloną w tych umowach z powodu czynności podejmowanych przez instytucje władne do podejmowania decyzji w sprawach wiążących się z budową nieruchomości. W spornej klauzuli zastrzeżono, że za okoliczności niezależne od przedsiębiorcy uznaje się konsekwencje działań instytucji władnych do podjęcia decyzji w sprawie budowy. Sąd stwierdził, że nie jest to okolicznością, która może wyłączać odpowiedzialność dewelopera, w związku z czym zapis tej treści należy uznać za niezgodny z art. 385¹ § 1 Kc oraz z art. 385³ pkt 2 Kc. Ze względu na podobieństwo ocenianej regulacji do ww. klauzul figurujących w rejestrze należało stwierdzić, że porównywane postanowienia są tożsame.

Posługiwanie się w obrocie konsumenckim klauzulami wpisanymi do rejestru jest zakazane prawem. Prezes Urzędu może stwierdzić stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na posługiwaniu się postanowieniem wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru, bez względu na to, czy wpis dotyczy tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie, czy też nie. Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2 grudnia 2005r. (sygn. akt VI ACa 760/05) wskazał, że zgodnie z art. 23 a ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t. j. Dz. U. z 2005r. Nr 244, poz. 2080 ze zm.) praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się postanowieniem wpisanym do rejestru w oderwaniu od zagadnienia, czy wpis do rejestru powstał w związku ze stosowaniem wzorca umowy przez ten podmiot, co do którego bada się stosowanie praktyki. Sąd Apelacyjny w Warszawie wskazał też, że naruszenie interesów konsumentów może nastąpić w wyniku działań podmiotów, które stosują klauzule abuzywne wpisane do rejestru, przy czym wpis do rejestru związany jest z działaniami innych kontrahentów konsumentów. Podobne twierdzenie Sąd Apelacyjny w Warszawie zawarł we wcześniejszym wyroku, tj. w orzeczeniu z dnia 29 września 2005r. (sygn. akt VI ACa 381/05), gdzie przywołując stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 19 grudnia 2003r. (sygn. akt III CZP 95/03, OSNC 2005/2/25), wskazał, że wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c., od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich. Zgodnie ze stanowiskiem SOKiK wyrażonym w wyroku z dnia 25 maja 2005r. (sygn. akt XVII Ama 46/04), dla uznania, iż określona klauzula jest niedozwolonym postanowieniem umownym wpisanym do rejestru klauzul niedozwolonych wystarczy stwierdzenie, że mieści się ona w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru i nie jest konieczna literalna zgodność porównywanych klauzul. Czynnikiem przesądzającym o podobieństwie dwóch klauzul powinien być zatem zamiar, cel, jakiemu ma służyć kwestionowane postanowienie. Jeśli cel utworzenia spornej klauzuli odpowiada celowi sformułowania klauzuli uznanej za niedozwoloną, oba zapisy można uznać za tożsame. Trafność wyżej opisanego stanowiska potwierdził również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006r. (sygn. akt III SZP 3/06). Pomimo, iż powyżej przywołane orzeczenia zapadły pod rządami ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2000r., to orzecznictwo to należy uznać za aktualne także w bieżącym stanie prawnym. Na gruncie obecnie obowiązującej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów z 2007r. rozważna kwestia została uregulowana w analogiczny sposób, a zatem nie występują różnice, które nakazywałyby odmienną ocenę prawną badanego zagadnienia. W tym miejscu warto dodatkowo zwrócić uwagę, że w wyroku z dnia 19 czerwca 2002r. (sygn. akt XVII Amc 34/01) SOKiK orzekł, że przy ocenie abuzywności

klauzuli nie ma znaczenia sposób organizacji lub specyfiki działalności prowadzonej przez przedsiębiorcę, którego wzorzec podlega abstrakcyjnej kontroli w trybie sądowym, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy w ww. uchwale z dnia 13 lipca 2006r. Sąd ten podniósł, że uwzględniając ratio legis ustawy oraz kierując się potrzebą zapewnienia skuteczności przepisów implementujących właściwe dyrektywy unijne należy zaakceptować stanowisko, zgodnie z którym wpis postanowienia wzorca do rejestru skutkuje tym, że zakazane jest posługiwanie się wpisaną klauzulą we wszystkich wzorcach umów. Powyższe potwierdza to, że katalog niedozwolonych postanowień umownych został sformułowany w oderwaniu od rodzaju umowy lub gałęzi gospodarki, w której umowa została zawarta. Za takim rozwiązaniem zdaniem Sądu Najwyższego przemawiają obok argumentów językowo – systemowych, względy celowościowe i funkcjonalne. Przyjęcie takiego rozwiązania sprzyja uniknięciu sytuacji, w których zaistniałaby konieczność prowadzenia kilku postępowań, z których każde musiałoby zakończyć się identycznym rozstrzygnięciem. Sąd Najwyższy podkreślił, że jeżeli SOKiK uzna określoną klauzulę za niedozwoloną i zostanie ona wpisana do rejestru, każdy z przedsiębiorców, który stosuje tę klauzulę w swoim wzorcu, dopuszcza się praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Najwyższy stwierdził również, że praktyki takiej dopuszcza się każdy, kto stosuje klauzulę w prawdzie nie identyczną pod względem językowym, ale wywołującą tożsamy skutek. W niniejszym przypadku wykazano jednak dalej idącą ostrożność. Rozważono więc okoliczność, z jakich umów pochodzą porównywane klauzule. W związku z tym postanowienie kwestionowane w ramach niniejszego postępowania porównano z regulacjami stosowanymi przez przedsiębiorców działających w branży budowlanej.

W świetle przedstawionych okoliczności należało więc orzec, że przedsiębiorca stosuje klauzulę wpisaną do rejestru. Zachowaniem tym godzi w zbiorowe interesy konsumentów, gdyż jak wskazano powyżej skutki działań przedsiębiorcy mogą być odczuwalne dla szerokiego kręgu uczestników rynku, jego bieżących klientów, jak i potencjalnych kontrahentów. W tych okolicznościach należało uznać, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W toku prowadzonego postępowania spółka zakwestionowała postawiony przez Prezesa Urzędu zarzut naruszenia powyższą regulacją przepisów prawa oraz interesów konsumentów. Jak jednak wykazano możliwa jest również interpretacja odmienna od zaprezentowanej przez stronę niniejszego postępowania, co stwarza dla konsumentów stan niepewności i naraża ich na wyższe niż normalnie ryzyko, wobec czego należało orzec, jak w punkcie I tej decyzji.

II.

Drugi z zarzutów dotyczył stosowania w umowach rezerwacyjnych postanowienia, na mocy którego sądem właściwym do rozwiązywania ewentualnych sporów powstałych na tle umowy jest sąd wyznaczony wedle siedziby przedsiębiorcy. Zapis taki był jednak stosowany wyłącznie przez Centrum Developer Sp. z o.o. Sp. k., która pierwotnie zawierała z konsumentami umowy rezerwacyjne. Ani aktualnie wykorzystywane przez Centrum Developer Sp. z o.o. wzorzec, ani umowy faktycznie zawarte z konsumentami, których stroną jest ta spółka nie obejmują kwestionowanej regulacji. Ze złożonych Prezesowi Urzędu wyjaśnień wynika, że w prawdzie przedsiębiorca będący stroną niniejszego postępowania planował wprowadzenia analogicznej do kwestionowanej regulacji w życie, to z uwagi na prowadzoną przez Urząd wcześniejszą korespondencję w sprawie ww. zapisu nigdy do tego nie doszło, wobec czego zapis taki nigdy nie zaczął funkcjonować we wzorze przedstawianym przez Centrum Developer Sp. z o.o., ani też w umowach faktycznie zawartych z konsumentami, których Centrum Developer Sp. z o.o. była stroną. W prawdzie z przedstawionych Prezesowi Urzędu okoliczności sprawy wynika, że Centrum Developer Sp. z o.o. Sp. k. i Centrum Developer Sp. z o.o. prowadzą działalność wspólnie, podejmowane

przez każdą z nich czynności warunkują sytuację drugiej, to w świetle przepisów są one oddzielnymi podmiotami prawa. Praktyki stosowane przez Centrum Developer Sp. z o.o. Sp. k. nie mogą być przypisywane stronie niniejszego postępowania. Skoro Centrum Developer Sp. z o.o. nigdy nie stosowała faktycznie w obrocie zapisu mówiącego o właściwości sądu wyznaczonego wedle siedziby wykonawcy, to praktyka taka nie może być przedmiotem oceny w ramach niniejszego postępowania. W tym miejscu wspomnieć należy, że zarówno we wzorcu umowy rezerwacyjnej obejmującym regulamin, jak i w umowach faktycznie zawartych z konsumentami zastrzeżono, iż wszelkie spory wynikające z tych umów mają być rozstrzygane przez sąd powszechny właściwy według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

W rozważanym przypadku postępowanie w sprawie stosowania praktyki ww. rodzaju wszczęto przeciwko Centrum Developer Sp. z o.o. W toku prowadzonych działań ustalono jednak, że spółka ta nie podejmowała działań polegających na stosowaniu w obrocie konsumenckim klauzuli wymienionej w punkcie II sentencji. W związku z powyższym niniejsze postępowanie w zakresie określonym w punkcie II decyzji jest bezprzedmiotowe. Stanowisko takie znajduje oparcie w orzecznictwie, bowiem w wyroku z dnia 13 sierpnia 2003r. (sygn. akt II SA/Kr 2361/2002) Naczelny Sąd Administracyjny – Wydział Zamiejscowy w Krakowie orzekł, że postępowanie należy umorzyć, gdy zachodzi bezprzedmiotowość sprawy. Jednocześnie wskazał on, że przez bezprzedmiotowość należy rozumieć brak przedmiotu postępowania, którym jest konkretne uprawnienie lub obowiązek indywidualnego podmiotu. W rozważanym przypadku nie występuje taki indywidualny obowiązek, a tym bardziej uprawnienie.

Na mocy art. 105 § 1 kpa, gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny staje się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o jego umorzeniu. Przesłanka umorzenia postępowania może istnieć jeszcze przed wszczęciem postępowania lub może ona powstać w czasie jego trwania. Bezprzedmiotowość postępowania ma miejsce wtedy, gdy brak jest podstaw prawnych do merytorycznego rozpoznania sprawy w drodze postępowania administracyjnego. Przywołane okoliczności uzasadniają umorzenie niniejszego postępowania. W wyroku z dnia 28. 06. 1995r. (sygnatura akt XVII Amr 24/95) Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Antymonopolowy orzekł, że uzasadnienie decyzji o umorzeniu postępowania wydawanej na podstawie art. 105 § 1 kpa nie może zawierać treści dotyczących rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty, czy też w inny sposób wyrażać stanowiska organu antymonopolowego w zakresie zasadności zarzutów sformułowanych we wszczęciu postępowania. W świetle powyższego należy stwierdzić, że w tym miejscu brak jest możliwości wypowiedzenia się, co do pozostałych kwestii towarzyszących tej sprawie.

III.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu może skorzystać z uprawnienia do nałożenia na przedsiębiorcę stosującego praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia celowo, czy też nieumyślnie. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

W punkcie I niniejszej decyzji stwierdzono stosowanie przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów opisanej szczegółowo powyżej. Praktyka ta polega na posługiwaniu się w obrocie konsumenckim klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych postanowień umownych. W prawdzie przedsiębiorca zawiera umowy

rezerwacyjne od niecałego roku, gdyż ma to miejsce od marca 2007r., to wprowadzając sporny zapis do umów miał on pełną świadomość, że jest on negatywnie oceniany, a posługiwanie się nim może prowadzić do uznania stwierdzenia naruszenia przepisów prawa. Kwestionowana regulacja została zatem wprowadzona z premedytacją. Zważyć też trzeba na wagę umów dotyczących nieruchomości, które łączą się ze znacznymi obciążeniami finansowymi konsumentów i wysokim ryzykiem. Przywołane okoliczności uzasadniają nałożenie na przedsiębiorcę kary pieniężnej.

Przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w 2006r. wyniósł 161 360,04 zł (słownie: sto sześćdziesiąt jeden tysięcy trzysta sześćdziesiąt złotych cztery grosze), w związku z czym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to 16 136 zł (słownie: szesnaście tysięcy sto trzydzieści sześć złotych). Przy ustalaniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę okoliczność, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów po raz pierwszy oraz, że kwestionowaną praktykę stosuje od stosunkowo niedawna, gdyż od około 10 miesięcy. Z drugiej strony uwzględniono fakt, że spółka wprowadziła o obrotu niedozwolone postanowienie mając świadomość negatywnej oceny tego zachowania. Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianego zachowania. Przedsiębiorca, jako profesjonalista powinien wiedzieć, że określając warunki umowne nie może stosować praktyk godzących w interesy słabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Decydując o nałożeniu kary i jej wysokości wzięto pod uwagę wszystkie ww. okoliczności, jak i możliwości finansowe przedsiębiorcy. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania, tak aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. W szczególności w tym przypadku należy jednak podkreślić wymiar edukacyjny i wychowawczy zastosowanego środka oraz wyrazić nadzieję, że odniesie on spodziewany skutek na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary, należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

W świetle powyższych okoliczności wysokość kary ustalono na poziomie 1 600 zł (słownie: jednego tysiąca sześciuset złotych), co stanowi niemal 10% maksymalnego wymiaru kary. W ocenie Prezesa Urzędu kara wymierzona w tej wysokości jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie III sentencji.

IV.

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Niniejsze postępowanie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją Prezesa Urzędu w ramach prowadzonych działań w niniejszej sprawie. W związku z powyższym postanowiono obciążyć ww. spółkę kosztami postępowania w wysokości 60 zł (słownie: sześćdziesięciu złotych).

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu

Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach

Na postanowienie zawarte w punkcie IV niniejszej decyzji, na podstawie art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

DYREKTOR DELEGATURY
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW W KATOWICACH

Alicja Kral